

Informasjonsskriv nr. 14

Kommisjonens svarbrev

(01.01.2022)

I dette informasjonsskrivet oppsummerer kommisjonen sine erfaringer med svarbrevene som sendes fra BSK til de sakkyndige og deres oppdragsgivere. Videre gjøres det rede for endringer i svarbrevene fra 1.1.2022.

Bakgrunn og erfaringer

*De sakkyndige skal gi oppdragsgiver og parter et faglig perspektiv og dermed **bidra** til at saken blir tilstrekkelig opplyst i forbindelse med de vurderinger og beslutninger som skal fattes vedrørende barnet. Barnesakkyndig kommisjon skal **vurdere rapporter** fra sakkyndige i barnevernssaker før de legges til grunn for vedtak om tiltak etter barnevernlovens kapittel 4.*

Den sakkyndiges arbeid forventes utført i samsvar med de faglige og etiske standarder som er formulert i 'Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstolen' (BLD, 2009 – Q-1158B).

Oppgavene til Barnesakkyndig kommisjon er formulert bl.a. i dokumentet «Barnesakkyndig kommisjon – arbeidsoppgaver og saksbehandlingsregler:

«Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda eller domstolen utarbeidet av Barne- og likestillingsdepartementet (Q-1158 B - 2009) utgjør grunnlaget for medlemmene av Barnesakkyndig kommisjon til å vurdere om de sakkyndige rapportene er av en slik kvalitet at bl.a. faglighet, etiske betraktninger og kritisk anvendelse av metoder er ivaretatt. Vurderingene tar bl.a. utgangspunkt i om mandatet er besvart, bruk av komparentopplysninger og kildeopplysninger, faglige vurderingstema, metoder, rapportens vurderinger, fagetiske vurderinger m.m.»

Det vil si at Barnesakkyndig kommisjon skal avgi en uavhengig vurdering av den sakkyndige rapporten, men ikke av saken som sådan. Kommisjonens vurdering sendes skriftlig til den sakkyndige med kopi til oppdragsgiver. Vurderingen skal i det videre følge rapporten.

Da kommisjonen ble etablert i 2010, ble tilbakemeldingene til de sakkyndige og deres oppdragsgivere av praktiske og statistiske årsaker organisert i flere kategorier. Kategoriene går ikke fram av svarbrevene, men oppsummeres i årsmeldingene fra BSK. Per 31.12.21 ble det avgitt vurderinger i følgende kategorier:

1. Ingen vesentlige bemerkninger (det vil si ingen bemerkninger som antas å ha konsekvenser for opplysning av saken)
2. Formelle bemerkninger (manglende redigering, unødig lange rapporter, mange gjentakelser, skrivefeil mv.)
3. Bemerkninger (av metodisk, faglig eller etisk art)
4. Anbefalt tillegg rapport (deler av mandatet er ikke besvart, eller ønsket arbeid er ikke utført)
5. Alvorlige bemerkninger (a) feil i fag eller metode, slik at rapporten ikke bidrar til sakens opplysning. Eller b) utredningen er så begrenset at den ikke kan vurderes etter gjeldende retningslinjer, men kan være nyttig som del av barneverntjenestens dokumentasjon for øvrig)
6. Dissens (medlemmene er uenige i sin vurdering)

I tillegg kommer avviste saker som ikke fordeles til behandling, og som derfor ikke har en egen kategori. I årsmeldingen behandles de på linje med andre henvendelser slik som f.eks.

innsynsbegjæringer, rapporter som ikke har et mandat hjemlet i lov om barneverntjenester, rapporter som er så begrenset at de ikke kan vurderes etter retningslinjene, rapporter uten klart mandat, uten at sakens bakgrunn går fram etc., og rapporter som er rent kliniske arbeider uten vurderinger jf. kap 4 i lov om barneverntjenester.

Kommisjonen har fra tid til annen fått tilbakemeldinger fra både sakkyndige og deres oppdragsgivere om at bemerkningene kan være vanskelige å forstå, at det kan være vanskelig å se forskjellen på en anbefalt muntlig redegjørelse eller eventuell nødvendighet av en skriftlig tilleggsrapport – spesielt når opplysningene foreligger på annen måte. Eller at det er vanskelig å forholde seg til kategorier som ikke kommer klart fram i svarbrevene – og hvordan disse skal håndteres. Det synes som om det er en viss motsetning mellom oppdragsgivers og den sakkyndiges behov for klare tilbakemeldinger, og kommisjonens behov for å representere et faglig sikkerhetsnett, som er begrenset av at kommisjonen ikke har en aktiv rolle i saken.

Endringer i svarbrevene fra 1.1.2022

Hvordan merknader fra BSK håndteres av den sakkyndige og oppdragsgiver vil avhenge av øvrige opplysninger i saken, om saken er i en innledende eller avsluttende fase, om det arbeides forhandlingsbasert eller med henblikk på en hovedforhandling etc. Av den grunn er det lite hensiktsmessig at BSK gir konkrete anbefalinger eller anvisninger om hvordan dette bør skje (muntlig, skriftlig eller på ingen måte), med mindre det er en klar grunn til dette. Kommisjonen har heller ingen mulighet til å kontrollere om anbefalingene faktisk følges, eller hvilke konsekvenser eventuelle merknader eventuelt har for opplysning av saken.

Skillene mellom såkalte formfeil (lengde, redigering, gjentakelser etc.), og fag/metodemangler er ofte flytende. Lange og vanskelig lesbare rapporter kan ofte oppfattes som «grundige», men kan like gjerne tilsløre faglige eller metodiske uklarheter eller feil. Form, fag og metode (svarbrev i statistisk kategori 2,3 og 6) kan derfor være vanskelig å skille fra hverandre, og registreres per i dag kun etter en av kategoriene.

Det samme gjelder skillet mellom mangler som det kan redegjøres for muntlig og de som bør utløse krav eller anbefaling om tilleggsrapport. Det gjelder spesielt rapporter der hele eller deler av rapporten vurderes som lite grundig, eller når et mandatpunkt ikke er besvart, men heller ikke er av stor betydning for sakens opplysning. Tidsfaktoren i barnevern- og foreldretvistsaker når oppdragsgiver er domstolen eller fylkesnemnda, er ofte sentral, da saken ofte er berammet. Rapporten sendes inn like før saken er berammet, og eventuelle bemerkninger fra BSK innkommer i siste liten. Det vil da uansett være opp til oppdragsgiver å vurdere om bemerkningene er såpass alvorlige at tilleggsrapport bør innhentes, eller om det er tilstrekkelig med en muntlig redegjørelse – avveid mot konsekvensene av å utsette saken, jf. barnets beste.

BSK «kan» kreve tilleggsrapport – men kan ikke framtvinge levering av den, spesielt ikke hvis oppdragsgiver vurderer det som unødvendig fordi opplysningene for øvrig i saken vurderes å være tilstrekkelige. Dersom BSK har merknader til tilleggsrapporten – for eksempel at de opprinnelige merknadene ikke er svart ut godt nok – blir det lite hensiktsmessig å kreve nye tilleggsrapporter.

Ofte er det vurderingstemaer/mandatpunkter som ikke kan vurderes etter en mal. Noen ganger vil f.eks. manglende besvarelse av et mandatpunkt kunne aksepteres når skriftliggjøring vurderes å være mer konflikt drivende enn en muntlig redegjørelse, f.eks. når saken har potensial til å bli løst gjennom en forhandlingsbasert saksgang – uten at dette nødvendigvis (bør) framgår av rapporten, og dermed er ukjent for kommisjonen.

BSK har ikke, og skal heller ikke ha tilgang til alle opplysninger i saken, og har ikke tilgang til saksdokumenter for øvrig. Det hender at øvrig dokumentasjon eller kjennskap i saken ligger som den sakkyndiges og oppdragsgivers «bakteppe» for saken uten at det er nevnt spesifikt i rapporten. Det kan i sin tur medføre at den sakkyndiges vurdering kan framstå som lite grundig eller uklar.

Den sakkyndiges oppdragsgiver har ansvaret for formulering av mandatet, og for hvordan rapporten brukes. Som følge av dette vil oppdragsgiver ha ansvar hvordan vurderingen av sakkyndigrapporten fra BSK sin side svares ut og håndteres. Det vil oppnås i større grad enn i dag dersom BSK ikke gir føringer for dette i sine svarbrev.

Med utgangspunkt i overnevnte begrunnelse endres svarbrevene fra Barnesakkyndig kommisjon fra 1.1.2022 som følger:

1. Ingen vesentlige bemerkninger

2. Bemerkninger

(erstatter nåværende kat 2, 3, 4 og 6)

Det er opp til oppdragsgiver å vurdere om og hvordan kommisjonens merknader skal avklares med den sakkyndige. En muntlig redegjørelse bør dokumenteres skriftlig av oppdragsgiver som referat i saksdokumentene/vedtak/dom. Dersom det innhentes en tilleggsrapport fra den sakkyndige, skal denne sendes til BSK for vurdering samtidig som den sendes til oppdragsgiver. Kommisjonens vurdering skal følge som vedlegg til den sakkyndige rapporten, jf. forskrift om Barnesakkyndig kommisjon § 2 fjerde ledd.

3. Betydelige mangler

Basert på de opplysninger som framkommer i rapporten, er den vurdert å ha så alvorlige faglige/metodiske mangler at den i begrenset grad kan bidra til sakens opplysning.

Det er opp til oppdragsgiver å avgjøre hvilke konsekvenser kommisjonens vurdering skal ha for sakens behandling. En eventuell muntlig redegjørelse bør dokumenteres skriftlig av oppdragsgiver. Dersom det innhentes en tilleggsrapport eller en ny rapport, skal denne sendes til BSK for vurdering samtidig som den sendes til oppdragsgiver.

Kommisjonens vurdering skal følge som vedlegg til den sakkyndige rapporten, jf. forskrift om Barnesakkyndig kommisjon § 2 fjerde ledd.